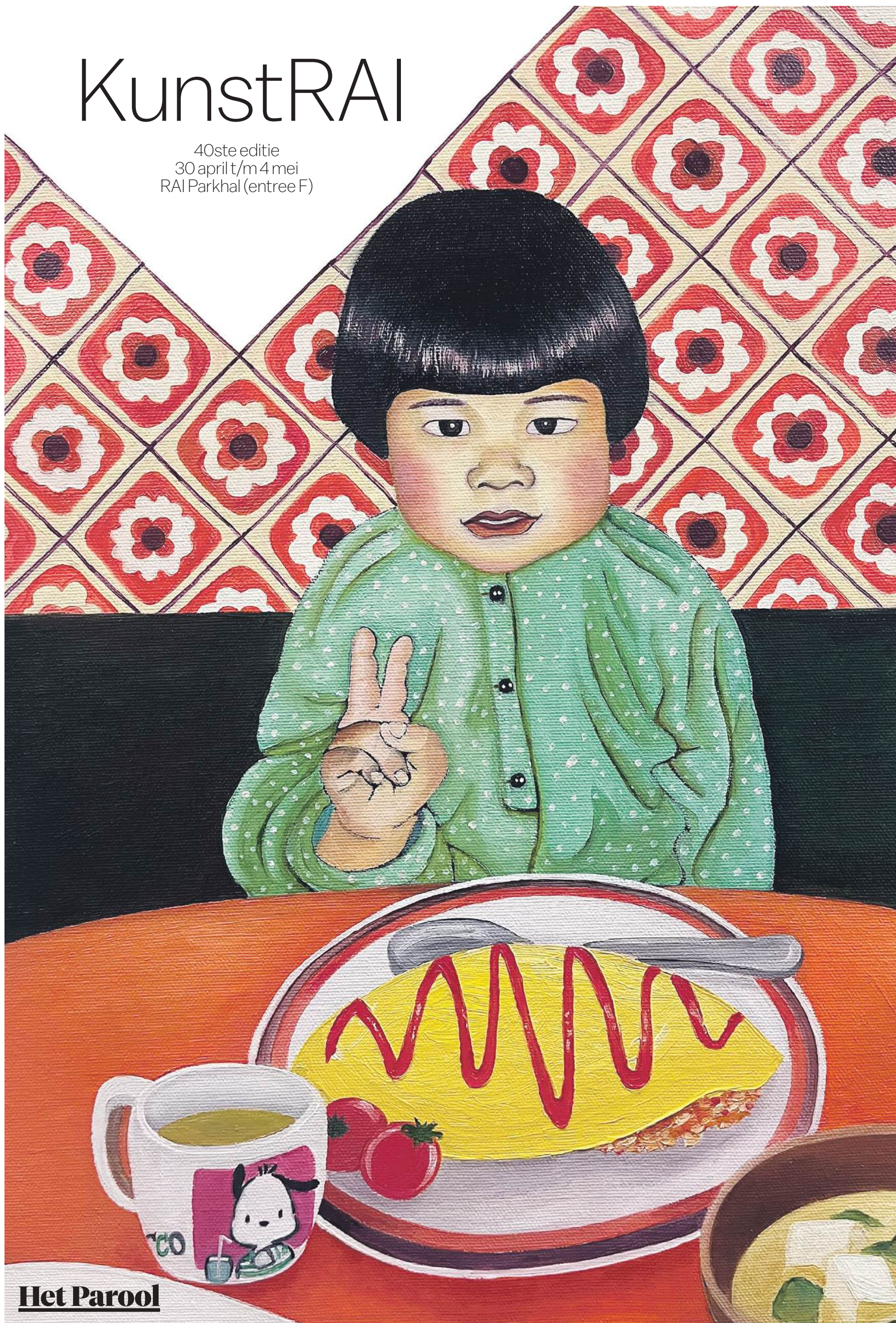

KunstRAI

40ste editie
30 april t/m 4 mei
RAI Parkhal (entree F)

Een cadeau aan de stad

De KunstRAI, een van de langstlopende kunstbeurzen, viert haar 40-jarig jubileum in het kader van het 750-jarig bestaan van Amsterdam. Dat beschouw ik als een cadeau aan de stad.

In 1975 was RAI Amsterdam al een razend populaire plek om 700 jaar Amsterdam te vieren. Dankzij de KunstRAI zullen ook in dit jubileumjaar talloze mensen het Europaplein weten te vinden.

Van de musea en culturele broedplaatsen tot de stadsparken en de met kunst versierde gevels van de grachtenpanden: kunst en cultuur is altijd en overal in Amsterdam. Kunst leidt tot vragen en inzicht. Het leert iets over de menselijke ziel, ontdaan van al zijn versiering.

Onafhankelijke en vrije kunstenaars en instellingen zijn een vitaal deel van de open en democratische samenleving. Zij produceren schoonheid en creëren soms bewust gruwelijkheid. Zij moeten de gecorrumpeerde macht kunnen ontmaskeren maar evengoed de samenleving met haar modes en debatten links kunnen laten liggen. Zij moeten twijfel kunnen zaaien onder fanatici en schijnheiligheid kunnen bespotten, hun artistieke intuïtie volgen en hun eigen idealen najagen. Daar wordt Amsterdam mooier van.

Ik wens de KunstRAI en haar deelnemers nog een langdurige en vruchtbare toekomst in Amsterdam.

Femke Halsema
Burgemeester van Amsterdam

De Artist Night in 2024.

FOTO ALMICHEAL FRAAY

Artist Night

Op vrijdagavond 2 mei is de KunstRAI een ontmoetingsplek voor kunstenaars, verzamelaars en kunstliefhebbers tijdens de Artist Night. Deze speciale avond staat in het teken van directe ontmoetingen met de makers, waarbij galerieën hun kunstenaars – te herkennen aan een zwarte button – uitnodigen om aanwezig te zijn en in gesprek te gaan met het publiek. Zo biedt de Artist Night bezoekers de kans om het verhaal achter de kunstwerken te ontdekken in een informele en inspirerende setting.

Artist Night is op vrijdag 2 mei van 17.00 tot 21.00 uur te bezoeken met een regulier entreebewijs.

Voorop: Omelette Rice van Mayumi Nakao (Sato Gallery, stand 10).

Arie Schippers:
‘Het is heel belangrijk dat de gebouwen zonder twijfel herkenbaar zijn.’

Eindelijk heeft Cornelis Anthonisz zijn opvolger

Ter gelegenheid van het 750-jarig bestaan van Amsterdam maakte schilder-beeldhouwer Arie Schippers een enorm panorama van de stad. Op basis van honderden foto's gemaakt vanaf de A'dam Toren, want: ‘Een groothoeklens is de duivel.’

Kees Keijer

Het was altijd zijn droom om lekker groot te kunnen werken. Vroeger, op de Rijksakademie, had schilder en beeldhouwer Arie Schippers (72) wel eens ‘gekke dingen’ gedaan met een collega. Zoals een werk maken van 5 bij 5 meter op paneel. “Uit die tijd stamt mijn liefde voor het grote gebaar.”

Maar nu werd het een stuk serieuzer. Schippers heeft een panorama gemaakt van Amsterdam, gezien vanuit Noord richting Zuid, met het Centraal Station prominent in beeld. Een huzarenstuk van formaat. “Ik vind het geweldig om schilderijen te componeren met heel veel dingen. Ik heb een heel leuke tijd gehad om dit te maken.”

Het idee ontstond meer dan een jaar geleden. Niels de Boer van Kunsthandel P. de Boer wilde een kunstwerk laten maken ter gelegenheid van het 750-jarig bestaan van Amsterdam. Hij vroeg Arie Schippers een panorama van de stad te schilderen, een hedendaagse versie van het schilderij van Cornelis Anthonisz (1505-1553).

Deze cartograaf en schilder maakte in 1538 een nauwkeurig gezicht op Amsterdam in vogelvlucht, een paneel dat nu onderdeel is van de collectie van het Amsterdam Museum. Het is het eerste vogelperspectief op de stad, in een tijd waarin uiteraard nog geen mogelijkheden waren om daadwerkelijk vanuit de lucht op de stad neer te kijken.

Arie Schippers: “Ik heb ongeveer een half jaar research gedaan. Ik had aanvankelijk dronepiloten ingehuurd, maar dat was niet handig, omdat we niet bij de ideale plekken konden komen. Het licht was ook niet goed. Ik had ook op Google Maps uitgezocht onder welke hoek ik het zou gaan schilderen.”

Uiteindelijk kwam Schippers uit op de A'dam Lookout, het observatiedek op het dak van de A'dam Toren. Toen hij daar kwam, wist hij dat hij daar de zonsondergang goed kon bestuderen. Net als in het schilderij van Cornelis Anthonisz kijkt je over het centrum van de stad naar het zuiden. Schippers maakte een paar honderd foto's vanaf de toren. Naderhand heeft hij de verschillende onderdelen met Photoshoph aan elkaar gezet, zodat een breed panorama ontstond.

Rafelranden

Schilderen naar foto's is een werkwijze die voor Schippers jarenlang taboe was. “Dertien jaar ben ik elke ochtend op pad gegaan met het idee: nu ga ik iets maken en ik weet nog niet waar. En dan kwam ik 's avonds terug met een schilderij. Of met niks. Ik moest enorm snel werken want alles om je heen verandert, vooral de lichtval.”

Aanvankelijk werkte Schippers vooral in de natuur, maar hij trok steeds vaker naar de stad, waar hij vanuit de auto ging schilderen. Schippers legde de rafelranden van Amsterdam vast. Overdag, maar vaak ook 's nachts. De Johan Cruijff Arena in aanbouw en andere plekken in Zuidoost waar de natuur langzaam plaatsmaakte voor bebouwing. “Wanneer iedereen onderuit gezakt achter de tv zat, ging ik jagen. Zoeken naar beeld.”

Het gebeurde wel dat Schippers bezig was om een vracht-

Arie Schippers:
‘Je moet de baas zijn over je doek.’

wagen te schilderen, die dan ineens verdween. “Dan staat die vrachtwagen er maar half op. Dat levert een rare compositie op maar ik vond dat oké. Er waren spelregels. Als iets verandert, dan is het maar zo.”

Schippers vond zijn motieven ook op de Oostelijke Handelskade, Zeeburg, Wittenburg, waar hij zijn atelier had, en rond station Sloterdijk. Maar het centrum van Amsterdam, daar bleef hij van af. “Dat is van Breitner,” zei hij destijds.

Ankerpunten

Daar is nu dus verandering in gekomen. Schippers heeft nooit overwogen om het tafereel in een keer met een groothoeklens vast te leggen, ter voorbereiding op het schilderij. “Dan ga je het perspectief veranderen. Verschrikkelijk. Een groothoeklens is de duivel. Echt walgelijk, vind ik dat.”

Liever kijkt hij naar Rafael en andere schilders uit de renaissance, die weidse tafereelen konden schilderen zonder het perspectief te vervormen.

Aan de hand van de foto's die hij gemaakt had, zette Schippers de gehele compositie op doek. “Dus die reep chocola van het Centraal Station is kaarsrecht. Dat krijg je op één foto niet voor elkaar. Er waren heel veel dingen waarvan ik dacht: hoe kan dat nou krom lijken?” Het wan-

‘Die reep chocola van het Centraal Station is kaarsrecht. Dat krijg je op één foto niet voor elkaar’

Lezersactie

Het Parool biedt in samenwerking met Kunsthandel P. de Boer lezers exclusief de mogelijkheid een afdruk van *Panorama Amsterdam* (2024) van Arie Schippers te kopen. Het werk wordt gedrukt in een gesig-neerde, genummerde oplage van honderd exemplaren (plus vijf artist's proofs).

Afgewerkt formaat 25 x 70 cm
Prijs €150

Geprint door Ruijgrok Piezo-grafie op 270 grams Hahnemühle White Velvet papier in een oplage van 100 genummerde en gesig-neerde exemplaren. Om te **bestellen** mailt u naar info@kunstrai.nl o.v.v. 'Lezers-

aanbieding Arie Schippers'.

Als u tot de eerste intekenaars behoort, ontvangt u een betaald-verzoek en kunt u het werk tijdens de openingsuren van de KunstRAI (1 t/m 4 mei, tussen 11.00 en 18.00 uur) ophalen. Op de Artist Night (vrijdag 2 mei) zal Arie Schippers van 18.00 tot 20.00 uur persoonlijk aanwezig zijn om de prints te signeren. Mocht u niet in de gelegenheid zijn, dan wordt de print binnen vier weken na betaling aangetekend en verzekerd bij u thuis bezorgd tegen meerprijs.

Let op: op is op. De werken worden toegekend aan de eerste 100 aanvragers.

delgebied achter het CS bleek een kromming te hebben die bijna niemand opvalt.

Hij heeft de stad beter leren kennen door het schilderen van het panorama. “Dit is een stuk van de Stopera, het Rembrandtplein, de Nicolaaskerk. Het is heel belangrijk dat de gebouwen zonder twijfel herkenbaar zijn.” Als je oog over het schilderij dwaalt, zoek je naar ankerpunten. De koepel van het Paleis op de Dam, de skyline van de Zuidas, het Victoria Hotel of het Rijksmuseum.

Er staat ook heel veel niet op het schilderij. De meeste lantaarnpalen en andere objecten op de kade achter het CS heeft hij achterwege gelaten. Ook de onderzijde van de bogen van het station liet Schippers bewust weg. “Anders wordt het veel te druk. Je moet ontzettend wieden, anders wordt het een realistische zooi.”

Herkenbaar

“Zo'n Nicolaaskerk moet je niet proberen realistisch te maken door alle details te schilderen, maar door de verhoudingen en de kleurstelling herkenbaar te maken. Een goede schilder bepaalt wat er in het doek komt, dat is het verschil met fijnschilders. Je moet de baas zijn over je doek. Details die niet werken en alleen maar nerveus zijn, mogen er niet in.”

“Hier stonden wel vier treinen gerangeerd, waarvan een in het donker,” zegt Schippers. “Als je dat allemaal schildert wordt het niet meer leesbaar, dan wordt het een horizontale druipgrot van dingetjes. Dat moeten we niet hebben.” Ook in de verte is het zaak om de dingen subtiel te laten vervagen. “Anders wordt het veel te druk.”

Niels de Boer hoopt dat het schilderij naar een plek gaat waar het door veel mensen gezien kan worden. “Onerbiedig gezegd is het een ideaal kantoor- of hotelschilderij. De Nederlandsche Bank zou ook mooi zijn.”

Het schilderij mag voor 40.000 euro naar een nieuwe eigenaar. “Tets minder mag ook.”

Kunsthandel P. de Boer, stand 38

Een niet mis te verstaan signaal

Het Beeldenplein laat beeldhouwkunst in zijn volle breedte zien. Van balloninstallatie en cartoonesk oorlogscommentaar tot een vuurtoren gemaakt van schilderijen en een Auke de Vries op huiskamerformaat.

Edo Dijksterhuis

Sculpturen zijn standaard ondervertegenwoordigd op kunstbeurzen. Ze zijn meestal te groot en onpraktisch voor verkoop aan particulieren, die liever iets voor boven de bank willen. Wat we daardoor mislopen laat het Beeldenplein van de KunstRAI zien, dat met 22 soms monumentale sculpturen de diversiteit van het medium viert.

Liefhebbers van herkenbare figuratie met een twist kunnen terecht bij Tomas Schats, die een tank over een reusachtige tube tandpasta laat rijden en daarmee persoonlijke hygiëne koppelt aan oorlogsvoering. Glashelder en toch enigmatisch is het enorme – 10 meter hoge! – zelfportret van Lise Sore. De kunstenaar houdt de handen onder de kin gevouwen alsof het hoofd op een sokkel staat, de blik zweeft ergens tussen verbazing en gemuseerdheid.

Geblakerde knakworsten

Tussen de abstracte beelden van het iets traditionelere soort valt de installatie van Annick van Elsacker op. Zij hing zwarte modelballonnen op als een regiment geblakerde knakwor-

sten, die gaan dansen en zachte plonkplonkgeluiden maken als je erlangs loopt.

Peer Veneman weet het perfecte midden te vinden tussen figuratie en abstractie. Hij toont twee identieke tonnen van exact één meter doorsnede en hoogte, waarvan er een dicht is en de ander open. Ze zijn geschilderd in kleuren van het Rijksmuseum-interieur. Daardoor is het werk meer dan een optelsom van geometrische vormen; de tonnen kunnen poefjes zijn of bouwstenen voor een pilaar.

Schilderijentoren

Sommige deelnemers aan het Beeldenplein hebben zich laten inspireren door 750 jaar Amsterdam. *Woven Wall* van Catherine Schoenmakers verbeeldt het ov-netwerk van de stad, dat de bewoners met elkaar verbindt. Elke van Willegen brengt met zijn grote stalen golf de Allerheiligen-vloed van 1170 in herinnering, die de geboorte van de stad inluide. En de schilderijentoren van Arthur Stokvis kan als een soort pendant worden gezien. Het bouwwerk van bamboestokken fungeert als vuurtoren die waarschuwt voor naderend onheil –

19545 van Auke de Vries. Rechts: *Untitled Self-portrait van Lise Sore.*

en wellicht de apocalyps.

Een niet mis te verstaan signaal wordt afgegeven door 19545 van Auke de Vries. De nestor van de Nederlandse beeldhouwkunst maakte vroeger alleen grote buitenwerken in opdracht, zoals het waanzinnig goud *Bosgod* op de Apollolaan. Het op de KunstRAI getoonde beeld, in 2000 gemaakt, behoort tot zijn vroegste vrije werk. Aan een roestige buis ontspruit een staketsel van staven, vlaggen, zeilen en zelfs een ladder. Een heerlijk werk en een buitenkansje voor de koper die zich eens niet blindstaart op iets boven de bank.

Beeldenplein, bij de entree

Abc'tje van vreemde vogels

De A is van aalscholver, de B is van bosuil en de C is van carolinaparkiet. Kunstboek *Birdland* bespreekt vreemde vogels en de kunstenaars die hen afbeeldden.

Tara Sikkink

Meestal werken Mart Warmerdam (69) en Riëlle Boerland (65), het echtpaar achter de Haarlemse kunstboekenuitgeverij 99 Uitgevers, in opdracht van kunstenaars, musea of verzamelaars. Maar *Birdland* is een persoonlijk project. "We houden allebei van kunst en hebben een liefde voor vogels," zegt Warmerdam. "Tien jaar geleden dachten we al: hoe mooi zou het zijn om die twee werelden met elkaar te verbinden."

Het kunstboek over vogels is nu een feit, met als eenvoudig ordeningsprincipe het alfabet. Er komen 26 vogelsoorten aan bod – van aalscholver tot zwaan. Volgens het uitgevers-

stel draait het echter vooral om de verhalen van de kunstenaars achter de vogels. "De vogels vormden de aanleiding om prominente kunstenaars uit te lichten die een belangrijke rol hebben gespeeld in de kunstgeschiedenis," zegt Warmerdam.

Dodo en puttertje

"Omgekeerd waren er ook vogels die niet mochten ontbreken, zoals de uitgestorven dodo – die is iconisch. Of het beroemde puttertje in het schilderij van Carel Fabritius, dat behoort tot ons cultureel erfgoed. We hebben dit 'vogelalfabet' afgewisseld met meer dan vijftig verhalen over hedendaagse, veelal Nederlandse kunstenaars die de vogel als motief in hun werk ge-

bruiken. In het boek wisselen heden en verleden elkaar dus mooi af."

Op de KunstRAI is *Birdland* naast een boek ook een expositie. In een backstageruimte tonen Boerland en Warmerdam maar liefst 99 werken met vogels van kunstenaars die ook in het boek zijn opgenomen. Boerland: "De meeste werken komen van kunstenaars met wie we eerder samenwerkten, maar we hebben ook kunstwerken in bruikleen uit privé-collecties, zoals etsen van Charles Donker en tekeningen van Dirk van Gelder. Die zijn nooit eerder in het openbaar te zien geweest."

Flamingo in bad

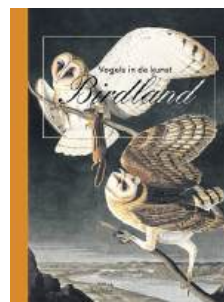
Een van de topstukken is het 17de-eeuwse schilderij *Zwaan in gevechtshouding* van Melchior d'Hondecoeter (1635-1695). Een zeldzame studie, aldus Warmerdam. "D'Hondecoeter maakte individuele studies van vogels, die dan in andere schilderijen – vaak grotere composities – in dezelfde houding terugkomen. Deze zwaan is daar een voorbeeld van. Er zijn van deze kunstenaars maar heel weinig studies teruggevonden."

"Ander interessant werk is van Darwin, Sinke & Van Tongeren," zegt

Warmerdam, "taxidermisten die dode dieren prepareren, maar dan op een artistieke manier. We exposeren onder andere een fraaie fotoprint van een flamingo, gemaakt toen preparateurs het beestje in bad deden om parasieten te verwijderen. Door het troebele water lijkt het of de afbeelding is bewerkt. Een bijzonder visueel effect."

"Op de KunstRAI zijn we dus niet alleen een uitgeverij, maar ook een galerie," besluit Boerland. "Het merendeel van de kunst is te koop, met prijzen variërend van een paar tientjes tot 50.000 euro. Ook voor mensen met een wat kleinere portemonnee zit er wat leukus tussen."

Birdland, stand 30 en 32

MART WARMERDAM EN PAUL KNOLLE **BIRDLAND**, 99 Uitgevers/Publishers, €27,50, 192 blz.

In het zwembad van Dagobert Bezos

Grote getallen hebben iets onwerkelijks. De installatie *Wealth Shown to Scale* maakt invoelbaar hoe groot het vermogen van 's werelds ultrarijken is. En hoe inkomensongelijkheid eruitziet als je dollars vertaalt in bouwblokjes.

Edo Dijksterhuis

Duizend dollar is best veel geld, daar kun je leuke dingen mee doen. Of noodzakelijke, zoals de oude wasmachine vervangen. Als oranje blokje van één bij één bij één centimeter waarop '1000' gestempeld staat, stelt dat bedrag echter weinig voor. Je krijgt het bij het betreden van de KochxBosstand op de KunstRAI aangereikt en het geldt als toegangs-

bewijs voor de ruimte erachter. De vloer en wanden zijn daar uitgevoerd in hetzelfde oranje als het blokje, alleen krijgt de aanvankelijk geruststellende, bijna gezellige kleur op dit formaat iets alarme-rends. De ruimte is 9 meter lang, 6 meter breed en 3,42 meter hoog. Als je die maten vermenigvuldigt kom je uit op 185 kubieke meter, waarbij één kuub symbool staat voor 1 miljard dollar.

De oranje ruimte verbeeldt het vermogen van Jeff Bezos, een van de rijkste mensen op aarde, op het moment dat deze installatie met de titel *Wealth Shown to Scale* bedacht werd.

Inspiratie was de website van een Amerikaan die hem vanwege bedreigingen uit de lucht heeft gehaald. Als je daar naar rechts scrollde, kwam je eerst langs een vlekje dat het gemiddelde jaarinkomen van een Amerikaans gezin voorstelt. Daarna volgde een groen vierkantje dat 1 miljoen dollar verbeeldde en een iets groter blauw vierkant van 1 miljard. Vervolgens scrollde je je vingers bijkans kreupel door een eindeloze zee oranje: het vermogen van Jeff Bezos, de baas van Amazon en *The Washington Post*.

Oranje ruimte

"Ik was woest toen ik het voor het eerst zag," zegt Hans Bos, die samen met Esther Koch galerie KochxBos runt en *Wealth Shown to Scale* heeft ontworpen. "Wij zijn een paar jaar geleden met de kinderen op vakantie geweest naar Amerika en we schrokken ons rot van het aantal daklozen. In het rijkste land ter wereld! En onder Trump wordt de ongelijkheid alleen nog maar groter. Hij is erop uit de belasting voor de ultrarijken nog verder te verlagen en de publieke voorzieningen uit te kleden."

‘Die 185 miljard dollar konden we ons gewoon niet voorstellen. Nu wel’

Om de discussie over extreme inkomensongelijkheid uit de abstractie van de onbegrijpelijk grote cijfers te halen, besloten de galeriehouders een 'levende infographic' te bouwen. "Je staat in het zwembad van Dagobert Duck," zeggen Koch en Bos, die tevens werkzaam zijn als grafisch ontwerpers. "Die 185 miljard dollar konden we ons gewoon niet voorstellen. Nu wel."

In de oranje ruimte staan verschillende kleinere blokken. Een blok van 1 miljard dollar, de totale belasting die Bezos over zijn vermogen heeft betaald, is uitgevoerd in het blauw dat we kennen van de enveloppen uit Apeldoorn. Paars is het blok van 559 miljoen, het bedrag dat dit jaar in Nederland wordt uitgegeven aan cultuursubsidies. En het bijzonder bescheiden blokje dat 1,7 miljoen dollar voorstelt, laat zien wat een gemiddelde Nederlander in zijn hele leven bij elkaar verdient.

Koch en Bos hebben de installatie gemaakt met een groep activistische geestverwanten. Zo bedacht Joost Ha-

Bezoekers krijgen een oranje blokje van 1x1x1 cm – 1000 dollar – als ze de KochxBosstand betreden. BEELD ESTHER KOCH

bing een inklapbare constructie voor de kubussen, zodat de installatie na de KunstRAI kan worden opgeslagen en kan doorreizen naar festivals of andere evenementen. Het grootste blok staat gelijk aan 5 miljard dollar. "Wat we erop willen zetten, weten we nog niet," stelt Koch, een paar weken voor de beurs. "Misschien wat je met dat geld allemaal zou kunnen doen. Maar we willen de mening van de kijker ook niet te veel sturen."

Onmiskenaar politiek

Toch is *Wealth Shown to Scale* onmiskenaar politiek. En dat geldt zeker voor het boekje dat Koch en Bos erbij hebben gemaakt om het historisch bewustzijn even op te frissen.

"Eeuwenlang was iedereen arm, op een paar superrijke edellieden na," doceert Bos. "Pas na de Tweede Wereldoorlog kwam daar verandering in met het ontstaan van de welvaartsstaat. In de Verenigde Staten voerde president Eisenhower toen een belastingtarief van 91 procent in voor vermogens boven een bepaald bedrag. Met dat geld werd infrastructuur gebouwd en de gezondheidszorg verbeterd. Sindsdien is dat tarief stap voor stap verlaagd waardoor er 20.000 miljard dollar aan de samenleving wordt onttrokken."

Idealistisch enthousiasme

Voor het bouwen van de installatie zijn Koch en Bos diep in de materie gedoken en hebben ze gesproken met experts als Eric Smit, medeoprichter van onderzoeksjournalistiek platform Follow the Money. Ze worden gedreven door het idealistische enthousiasme waarmee ze ook eerdere passieprojecten ondernamen, zoals de feministische installatie *Labour of Love* van Sarah Maple, die de galerie in 2022 toonde op Art Rotterdam. Over de financiering begonnen ze pas goed na te denken toen de maquette al was gemaakt.

De kosten van de installatie staan ruwweg gelijk aan twintig van die kleine oranje blokjes die je bij binnenkomst in je hand geduwd krijgt. Het is minuscule strooigoed in het 'zwembad van Bezos', maar voor de galeriehouders die tot nu toe zonder subsidies werken is het best een stevige som. Ze hopen via crowdfunding de zaak te kunnen dekken. "Het zou niet de eerste keer zijn dat we met de galerieverkoop of spaargeld onze activistische projecten financieren," stelt Koch.

Bos voegt toe: "En anders gaan we dit jaar niet op vakantie."

Ondertussen is Bezos alleen maar rijker geworden. Zijn vermogen is gegroeid tot bijna 190 miljard dollar. En Elon Musk, anno 2025 de vermoedendste persoon op aarde, heeft openlijk de ambitie uitgesproken als eerste triljardair de geschiedenisboeken in te gaan. Het aantal nullen doet duizelen.

Wealth Shown to Scale is te zien bij KochxBos, stand 8

Unknown pose by Cuban flamingo van Darwin, Sinke & Van Tongeren.

Het is hier een beetje een zootje,” merkt kunstenaar Max Onink (27) op, in het antakraakpand in Amsterdam-Noord waar hij atelier houdt met zijn vriendin, tevens kunstenaar. Hij blijft staan naast een meerschogestellage. “Hier ligt oud werk, en werk van mijn vriendin. En daar,” zegt Onink, terwijl hij wijst naar een object dat tussen de paperassen, kunstboeken en een verdoald schaakbord verschijnt, “daar ligt het kunstwerk waarmee ik op de Backstage Academy van de KunstRAI sta.”

Sinds 2017 biedt de Backstage Academy een platform aan recent afgestudeerde kunstenaars: jonge makers, zoals Onink, die nog niet verbonden zijn aan een galerie en daardoor normaliter niet kunnen deelnemen aan een beurs zoals de KunstRAI.

Voorgaande jaren werd de Backstage Academy ingericht met werk van alumni van verschillende nationale kunstacademies. Deze editie zijn alle deelnemers afkomstig van de Gerrit Rietveld Academie, in het kader van 750 jaar Amsterdam. Op de KunstRAI krijgen zij de kans verzamelaars te ontmoeten, te ervaren hoe publiek op hun werk reageert – en hun werk misschien zelfs te verkopen.

Dat is ook waar deelnemend kunstenaar Yawen Fu (29) op hoopt, vertelt ze in haar atelier in een voormalig schoolgebouw in Amstelveen. Speciaal voor het interview heeft ze haar Gerrit Rietveldtrui aangetrokken. Op blauwe instappantoffels slentert ze door de werkruimte, waar ze een half jaar geleden na een lange zoektocht terecht kwam.

“Hiervoor werkte ik in mijn woonkamer,” vertelt ze. “Dat was niet te doen. Het was veel te klein en beperkte mijn creatieve geest. Soms gebruikte ik chemicaliën en acrylmaterialen, dus woonde ik een tijdje in een tamelijk ongezonde omgeving.”

Taalstoornis

Op de KunstRAI presenteert Fu vier prints van foto's uit een familiealbum dat ze kort na haar komst in Amsterdam op straat vond. Ze scande de foto's in samen met de halfdoorzichtige tussenbladen. Zo ontstonden de onscherpe afbeeldingen, met een 'blurry feeling' zoals Fu het zelf

‘Dit project komt voort uit mijn ervaring als outsider in Europa; ik voelde me onzichtbaar’

omschrijft. Vervolgens beplakte ze de prints met papiersnippers uit een perforator die ze bij de kringloopwinkel vond. “Dit project komt voort uit mijn eigen ervaring als expat, of outsider, in Europa,” vertelt Fu, die in China is geboren. “Voordat ik naar Nederland kwam, woonde ik in een dorpje in Frankrijk, waar niemand Engels sprak. Dus ik liep tegen een enorme taalbarrière aan. Ik voelde me onzichtbaar en kon niet goed functioneren. Dat gevoel was de inspiratie voor dit kunstwerk over een fictief persoon met afasie, een taalstoornis.”

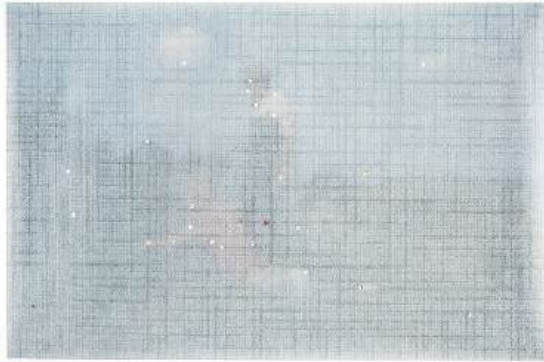
“De papiersnippers visualiseren diens taalbarrière. Als je goed kijkt, zie je dat ze afgebroken woorden en uitdrukkin-

gen bevatten. Ik gebruikte een fotoalbum om mijn fictieve patiënt status te geven, want je archiveert alleen foto's van belangrijke mensen.”

Perversie en de dood

Onink gooide het over een andere boeg en toont op de KunstRAI een levensechte pop met een erectie, die onder de Nederlandse vlag ligt. Een zinspeling op de traditie om overleden militairen onder de vlag van het land dat ze gediend hebben te leggen, legt hij uit.

“Een paar onderwerpen die mij interesseren en die ik hierin kwijt kon, zijn identiteit en nationaliteit,” zegt hij. “Maar ook perversie en de dood. Ik creëer bewust een pro-

Kunstenaar Yawen Fu toont vervaagde foto-prints vol papiersnippers en visualiseert daarmee haar taalbarrière.

Kunstenaar Max Onink (links) shockeert met een levensechte pop – inclusief erectie, verscholen onder de Nederlandse vlag.

FOTO'S CLARA FRANKE, YAWEN FU, ANNELOES PABBRUWEE

‘Seks en de dood, het wringt’

Op de Backstage Academy presenteren 22 recent afgestudeerden van de Gerrit Rietveld Academie hun werk. Met onder meer shockerend werk van Max Onink en geblurde familiefoto's van Yawen Fu.

Tara Sikkel

bleem door die twee zaken met elkaar te combineren. Seks en de dood, het wringt.”

Dat merkte Onink vorig jaar al, toen hij hetzelfde kunstwerk aanbood bij de eerste editie van kunstbeurs NAP+. De curatoren zagen er op het laatste moment van af om het midden in de ruimte te exposeren, omdat het ‘te heftig’ was, en ‘verstopten’ het achter een wand.

Dat vond Onink jammer: “Ik vind het juist een belangrijk onderdeel van mijn werk, dat het iets oproept, een grens opzoekt, en dat mensen het min of meer ongevraagd voor hun neus krijgen.”

Zelf ziet hij zijn sculptuur niet uitsluitend als iets provocerends. “Sterven voor je land heeft iets aandoenlijks, iets ontroerends en tegelijkertijd iets zwaars. Ik kan het me lastig voorstellen, maar het zijn dingen waar we vandaag de dag geforceerd over na moeten denken. Mijn sculptuur is absurd, maar staat toch met één been in de realiteit.”

In de pizzeria

Dat die realiteit hard is, merken Fu en Onink ook op een andere manier. Geld verdienen met hun kunst gaat moeizaam. Als ‘bijbaan’ werkt Fu als productiefotograaf van mode-items, zoals tassen en schoenen. “Ik dacht altijd dat er twee typen kunstenaars waren: de kunstenaar die zich alleen focust op z’n artistieke praktijk en de kunstenaar die commercieel werkt, om veel geld te verdienen. Nu zie ik dat je die twee dingen ook kunt combineren tot een duurzame relatie. Bijvoorbeeld door wat commercieel werk te verkopen en daarmee je praktijk te ondersteunen. Dat probeer ik te doen.”

Onink ziet dat anders. “Ik denk dat mijn kunstwerken best lastig te verkopen zijn,” vertelt hij. “Want wie legt zo’n sculptuur als de mijne in zijn huis? Maar ik wil daar niet voor compenseren. De mensen die kunst kopen om in hun huis te hangen, zie ik niet per se als mijn doelgroep.”

Rondkomen van de kunst lukt ook hem niet, maar hij blijft optimistisch. “Ik werk bij een pizzeria, drie dagen in de week. De andere vier dagen ben ik in mijn atelier te vinden. Eigenlijk ben ik zeven dagen per week aan het werk – en nog is het financieel krap. Dat brengt zorgen met zich mee, maar ik probeer aan veel expo's mee te doen, eigen evenementen te organiseren en mensen te leren kennen. Van mijn eigen ontwikkeling wordt mijn werk alleen maar beter.”

Backstage Academy, stand 46

De favorieten van de kunstredactie

Alida Ymele
Galerie Sanaa, stand 87

Geen beroep is tegelijkertijd zo onmisbaar en onzichtbaar als dat van huisvrouw. Met collageachtige schilderijen brengt de Kamerense kunstenaar Alida Ymele een ode aan een structureel ondergewaardeerde groep. De warme kleuren symboliseren kracht en energie. Het grijs van de gezichten geeft aan: gebrek aan erkenning speelt niet alleen in zwart Afrika maar is universeel. En de streepjesachtergrond is zowel een knipoog naar het modernisme als een verwijzing naar de grote plastic boodschappentassen waarmee het huishouden wordt bevoorrad.

Edo Dijksterhuis

Maria Luisa Beneytez
Eldevenir + Zunino, stand 88

In 1963 reisde David Hockney van het grijze Yorkshire naar Los Angeles. Toen hij over de stad vloog en vanuit het vliegtuigraampje naar beneden keek, zag hij overal blauwe vlakken die de grond bedekten. De blauwe vlekken werden het onderwerp van tal van schilderijen, polaroids en tekeningen, die vandaag de dag tot de belangrijkste uit zijn oeuvre worden gerekend. En die spiegelen in ongeveer elk zwembadschilderij dat sindsdien is gemaakt – ook dit fraaie nachtelijke zwembad in de heuvels van Hollywood van de Spaanse Maria Luisa Beneytez. De onderwaterverlichting geeft het tafereel iets dromerigs, Hollywood iets dreigends.

Jan Pieter Ekker

Tim Brown
Guus Maris, stand 22

Kunsthandelaar Guus Maris ontdekte het werk van Tim Brown in de jaren negentig, zonder de kunstenaar ooit te hebben ontmoet. Sinds de dood van zijn vrouw in 1968 leidde Brown een teruggetrokken bestaan in de buurt van Jackson, Mississippi. Hij schilderde onder andere deze jeugdhervorming, met mensen die op katoenvelden werken. Kromme ruggen in de verzengende hitte, onomwonden en direct, dit is een kunstenaar die iets te vertellen heeft. Probleem is: niemand weet wie Tim Brown is. Hij zou in 1923 geboren zijn, wat het onwaarschijnlijk maakt dat hij nog leeft. Zijn werk is in elk geval prachtig, eerlijk en rauw.

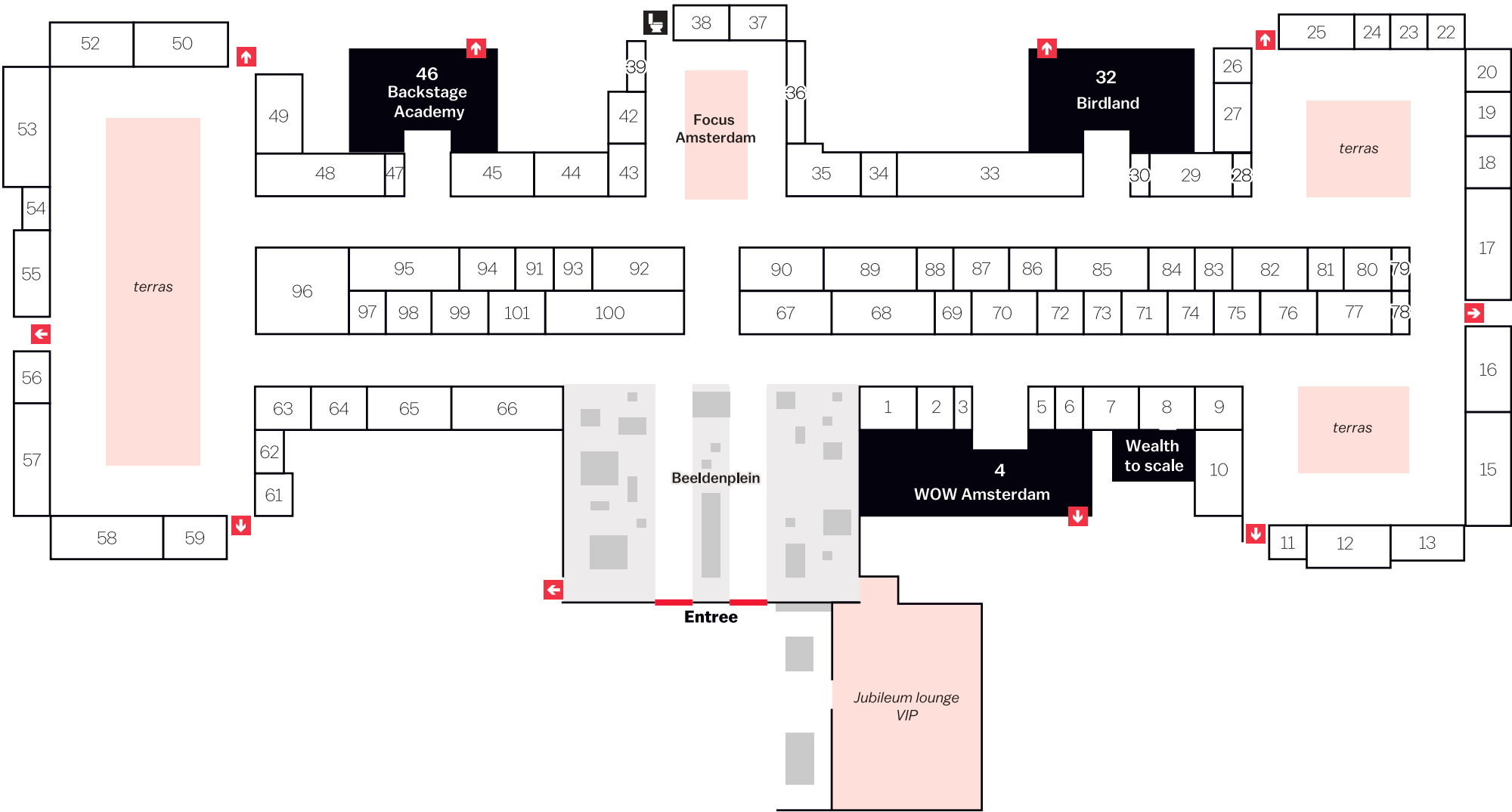
Kees Keijer

Menno Pasveer
Ten Haaf Projects, stand 28

Van vrouwelijk naakt kijken we in de kunstwereld niet vreemd op, maar een strip paracetamol, pak vaatwastabletten of spray Dubro ontvetter – ‘snel afneembaar’ – wordt zelden afgebeeld. Volgens kunstenaar Menno Pasveer wordt de schoonheid van deze alledaagse objecten vaak over het hoofd gezien. Op dit doek van 1,65 bij 1,35 meter zal dat niet snel meer het geval zijn. In grijstinten en tegen een fletsgele achtergrond verheft hij het alledaagse schoonmaakmiddel tot een object van bijzonder statuut.

Tara Sikkel

Wie staat waar?

Focus Amsterdam

- 35 Galerie Mokum
- 36 Ajax 1995
- 37 ArtKitchen Gallery
- 38 Kunsthandel P. de Boer
- 39 Galerie Larik
- 42 Café Ceizer
- 43 Galerie Lieve Hemel

Premiumstands

- 1 Vroom & Varossieau Gallery
- 7 Galerie Frank Welkenhuysen
- 8 KochxBos Gallery
- 9 Post Modern Collection
- 10 Sato Gallery
- 12 ROOF-A Gallery
- 13 Hama Gallery
- 15 Gallery Untitled
- 16 ARTINFECTED
- 17 Galerie De Roos van Tudor
- 18 Galleri NB
- 19 Bruno Dahl Gallery
- 20 Davis Gallery, Contemporary Art
- 25 Galerie van Waaijen
- 27 Gallery4ONL
- 29 Kunstconsult 20th Century Art | Objects
- 33 Jan van Hoof Galerie
- 44 gallery 9 contemporary art
- 45 Wanrooij Gallery
- 48 Contempo
- 49 youngcollectors
- 50 Chiefs and Spirits
- 52 Galerie DOM'ARTE
- 53 Kunsthandel E.J. van Wisselingh & Co
- 55 DGDH / DGRD
- 56 Galerie Helga Hofman
- 57 Galerie Roger Katwijk
- 58 Galerie Post + Garcia
- 59 Kunsthandel Meijer
- 63 Studio Seine
- 64 Richard ter Borg
- 65 Per van der Horst Gallery
- 66 Galerie Franzis Engels
- 67 Huub Hannen Galerie
- 68 Wonderwood
- 70 Chabot Fine Art
- 71 ZERP Galerie
- 72 Teigetje&Woelrat Amsterdam
- 74 Homecoming Gallery
- 75 Galerie Weisbard
- 76 Okker Art Gallery
- 77 Newhouse Gallery
- 80 Galerie LUCIA NOVALIS

- 82 Galerie Mia Joosten
- 84 The Route Photography Gallery
- 85 Broft Gallery
- 86 BLEND Projects
- 87 Galerie Sanaa
- 89 Kahmann Gallery
- 90 ARTITLEDcontemporary
- 92 Root Gallery
- 94 Visus Gallery
- 95 Simonis & Buunk
- 96 SmithDavidson Gallery
- 98 Chez Freddy art & design
- 99 ExitArtAmsterdam
- 101 Heejsteck#
- 100 Rademakers Gallery (Amsterdam)

Special stands

- 2 VanSpijk ArtBooks
- 34 Galerie Année
- 61 Madart Galleries
- 69 Galerie Door
- 73 Galerie Ronald Kraayeveld
- 81 WTC The Hague Art Gallery
- 83 OpenArtExchange
- 88 Eldevenir + Zunino
- 91 KYAS ART SALON
- 93 Oooit Art
- 97 BeukersModernArt

Piccolo stand

- 5 SBK Galerie
- 6 The Millen House
- 11 Namuso Gallery
- 22 Guus Maris
- 23 Arnold Ligthart Kunsthandel & Bemiddeling
- 24 Galerie de Ploegh
- 26 Koster Fine Art Gallery
- 54 Galerie beyond
- 62 Scriptum Art Books

RAWedges

- 3 Serieuze Zaken
- 28 Ten Haaf Projects
- 30 99 Gallery
- 47 Karel Bodegom
- 78 171project.space
- 79 ME Art Gallery Amsterdam

Backstage presentaties

- 4 WOW Amsterdam
- 32 Birdland
- 46 Backstage Academy

Edwin van der Sar uit Wanda Tuerlinckx' serie Ajax Amsterdam 1995.

Focus Amsterdam

In het themaprogramma Focus Amsterdam staan galleries en kunstinstellingen die een sterke band hebben met de stad centraal. **ArtKitchen Gallery** presenteert Hugo Kaagman, de stencilkoning van Nederland. **Galerie Mokum** en **Galerie Lieve Hemel**, respectievelijk de oudste en een van de oudste galleries in Amsterdam, presenteren beide hedendaags realisme. Fotograaf Wanda Tuerlinckx toont in samenwerking met **Kahmann Gallery** de foto's die ze in 1994-1995 maakte van het Ajaxkampioens-elftal van Louis van Gaal. **Wanrooij Gallery** geeft ruimte aan de nieuwste schilderijen, stalen kunstwerken en meubels van Café Ceizer. En Arie Schippers toont in samenwerking met **Kunsthandel P. de Boer** zijn metersgrote panorama van Amsterdam, een gedetailleerde weergave van de stad, gezien vanaf de noordkant van het IJ.

KunstRAI

30 april t/m 4 mei 2025
Parkhal (hal 8)
RAI Amsterdam
Europaplein 24

Woensdag 30 april
16.00-21.00 uur (besloten)
Donderdag 1 mei
11.00-18.00 uur
Vrijdag 2 mei
12.00-21.00 uur
(17.00-21.00 uur Artist Night)
Zaterdag 3 mei
11.00-18.00 uur
Zondag 4 mei
11.00-18.00 uur

Korting
Lezers van Het Parool
ontvangen het tweede
kaartje gratis met gebruik
van de code
PAROOLKUNSTRAI2025
Ga naar
www.kunstrai.nl/tickets

Colofon

Samenstelling en coördinatie
Jan Pieter Ekker
Eindredactie
Arthur van Vliet en
Willemijn Mooijman
Vormgeving
Renate Kemna
Beeldredactie
Rosetta Senese
Plattegrond
Laura van der Bijl
Organisatie KunstRAI
Erik Hermida en
Lisa van de Weerthof